Historia i współczesność w Domu Pomocy Społecznej im. Ludwika i Anny Helclów

2025-12-31

Obejrzyj film o historii DPS część 1>> ***Obejrzyj film o historii DPS część 2>>***

"Cały zresztą majątek... zapisuję i przeznaczam na zakład publiczny dobroczynny w mieście Krakowie dla ubogich chrześcijan religii Katolickiej założyć się mający z majątku po mnie pozostałego".

(zapis Anny Helclowej w testamencie z 1876 r.)

Dom Pomocy Społecznej im. Ludwika i Anny Helclów w Krakowie istnieje od 1890 roku, służąc niezmiennie przez cały ten czas ludziom potrzebującym pomocy. Powstał w wyniku fundacji zasłużonych dla Krakowa małżonków Anny z Treutleów i Ludwika Helclów i jest dowodem wielkoduszności jego założycieli.

Ludwik Helcel był pierwszym wiceprezydentem miasta Krakowa, działał w samorządzie miejskim – był także członkiem i podstarszym Krakowskej Kongregacji Kupieckiej. Anna Helcel w znacznym stopniu sfinanansowała budowę szpitala dla dzieci im. św. Ludwika. Oboje małżonkowie ufundowali kaplicę cmentarną na Rakowicach. Największą jednak część majątku przeznaczyli na ufundowanie zakładu dla nieuleczalnie chorych i rekonwalescentów. Zapis w testamencie Anny Helcel z 1878 r. kreował powstanie Domu Ubogich fundacji Helclów.

Zgodnie z wolą Fundatorki bezpośredni zarząd nad zakładem i opiekę nad pacjentami miały sprawować Siostry Miłosierdzia /Szarytki/. Siostrom – za sprawą Siostry Karoliny Juhel – ówczesnej Siostry Wizytatorki Zgromadzenia SS. Miłosierdzia, przypadła szczególna rola w projektowaniu, budowie i wyposażeniu Domu. Dzięki staraniom Siostry Juhel i Kuratora Ludwika Szumańczowskiego, ówczesnej ulicy Polnej, znajdującej się między ulicą Długą i Pędzichów, nadano nazwę ulicy Helclów. Projekt Domu Ubogich wykonał znany architekt miejski – Tomasz Pryliński, który zaprojektował budynek wraz z kaplicą, a następnie był kierownikiem budowy. Dom budowano od 1 kwietnia 1886 r. do 15 kwietnia 1890 r. Uroczystości otwarcia i poświęcenia odbyły się w dniach 24 - 25 lipca 1890 r. Poświęcenie całego gmachu i dzwonów, a także konsekracji Kaplicy dokonał ks. Kardynał Albin Dunajewski.

Zakład i kaplica wybudowane w stylu renesansu włoskiego od początku swego istnienia były chlubą miasta, nowoczesnych zakładów tego typu w Europie. Elewację budynku zdobi osadzony centralnie obraz Matki Boskiej Częstochowskiej. W środkowym ryzalicie widnieje napis: „Dom Ubogich im.

Helclów". Na frontonie budynku umieszczone są wezwania ewangeliczne przypominające o miłosierdziu. Zgodnie z wolą aktu fundacyjnego Dom był przeznaczony dla 250 - 300 osób, z których połowę stanowiły osoby zamożne, nierzadko zajmujące więcej niż jeden pokój, mające służących. Wysoka stawka odpłatności pokrywała nie tylko koszty utrzymania, ale pozwalała na przyjmowanie do Domu osób biednych, wypisywanych po leczeniu z krakowskich szpitali, którzy nie byli w stanie zapłacie za utrzymanie i opiekę. I i II wojna światowa zachwiały bytem Domu Ubogich, ale go nie zniweczyły. We wrześniu 1939 r. policja niemiecka zajęła kilka pomieszczeń budynku. W 1941 r. całe jedno skrzydło zostało opróżnione na rozkaz Niemców, którzy stworzyli tam filię więzienia Montelupich dla kobiet. W 1943 r. władze niemieckie przesiedliły mieszkańców Domu wraz z personelem do Szczawnicy. W trudnym okresie lat 1943-1947 kapelanem Domu był ks. Albin Małysiak - późniejszy biskup. Po wojnie przez rok budynek zajmowało wojsko sowieckie, które dokonało dużych zniszczeń. Po remoncie z końcem 1946 r. przewieziono chorych ze Szczawnicy do Krakowa i Dom powoli wznowił swoją działalność. W 1951 r. Zakład podzielił losy wszystkich fundacji – został upaństwowiony. Od tego czasu zaczął być coraz bardziej przeludniony, zaniedbany, w 1989 r. osiągnął liczbę 710 mieszkańców. W 1990 r. powstał program modernizacji Domu, z wielkich sal wieloosobowych wygospodarowane zostały pokoje z zapleczem sanitarnym. Jednocześnie z poprawą standardu nastąpiło zmniejszenie ilości mieszkańców, osiągając w 2010 r. liczbę 332 mieszkańców. Oprócz modernizacji wybudowano nowoczesny, dwufunkcyjny budynek kuchnio-pralni, wyposażony w najnowsze linie technologiczne. Wybudowane zostały dwa pawilony w których zamieszkali Seniorzy – Artyści. Niektórzy z nich, mimo sędziwego wieku, są aktywni, malują, biorą udział w plenerach i wystawach.

Współczesność Domu Pomocy Społecznej im. L i A Helclów

Obecnie Dom Pomocy Społecznej im. L i A Helclów w Krakowie posiada 387 miejsc dla osób przewlekle somatycznie chorych. W 2018 r. zakończono budowę nowego pawilonu DPS. W kompleksie DPS powstał tym samym dodatkowy obiekt o powierzchni 4 162,1 m2, w którym znajdują się miedzy innymi 54 pokoje wyposażone w łazienki z prysznicami, trzy jadalnie z kuchniami i zmywalniami, trzy łazienki przystosowane do kąpieli osób leżących, dyżurki pielęgniarskie, pomieszczenia do terapii i wypoczynku, kuchenki i pralnie dla mieszkańców, dwie sale do rehabilitacji, w tym do rehabilitacji neurologicznej, pokój do masażu, garaże w przyziemiu budynku i niezbędne magazyny i pomieszczenia socjalne oraz szatnie dla pracowników. Aktualnie na terenie DPS znajduje się już 5 obiektów o łącznej powierzchni użytkowej 19873,10 m2, w tym jeden budynek o funkcji pomocniczej (kuchni i pralni) oraz 4 obiekty, w których funkcjonuje 12 zespołów pielęgnacyjno-opiekuńczych.

Dla wielu osób, oprócz godnego miejsca do zamieszkania i podtrzymywania dobrego stanu zdrowia, ważne są działania zmierzające do zagospodarowania wolego czasu. W tym zakresie DOM zapewnia bogatą ofertę zajęć, opisanych szczegółowo w dziale pn. „warunki pobytu”. Pracownicy Domu dążą do zorganizowania dla ponad 380 mieszkańców jak najlepszej opieki, prowadzonej w różnorodnych formach, w szczególności: indywidualna kinezyterapia i masaż, gimnastyka grupowa z mieszkańcami na oddziałach lub w sali rehabilitacyjnej, gry ruchowe na sali rehabilitacyjnej (w okresie zimowym) oraz w ogrodzie (w okresie wiosenno-letnim), Nordic walking dla seniorów. W ramach terapii zajęciowej DPS prowadzi warsztaty rękodzieła artystycznego (prace ręczne wykonywane metodą decoupage, krawiectwo, dziewiarstwo, hafciarstwo). W działającej na terenie DPS pracowni

plastycznej tworzy się z mieszkańcami: malarstwo, rysunek, wszelkiego rodzaju kolaże, grafikę, filcowanie techniką na mokro i na sucho (ozdoby, biżuteria), elementy rzeźby, renowację starych mebli, skrzynek drewnianych, ikony techniką decoupage. Dodatkowo mieszkańcy w ramach ogrodoterapii mogą wykonywać wraz z terapeutą sezonowe prace w ogrodzie (sadzenie roślin, pielęgnacja, podlewanie) oraz na terenie Domu (przygotowanie rozsady, siew, pielęgnowanie, podlewanie, sadzeniei przesadzanie roślin doniczkowych). Mieszkańcy Domu mają ponadto możliwość udziału w spotkaniach klubu filmowego (cykliczne, wspólne oglądanie filmów o różnorodnej tematyce) oraz korzystania z biblioteki i czytelni (czytanie codziennej prasy, możliwość wypożyczania książek o różnorodnej tematyce, zajęcia z głośnego czytania). Odbywają się także zajęcia, na których mieszkańcy mogli ćwiczyć funkcje poznawcze m. in. poprzez: gry planszowe, ćwiczenia pamięci, logicznego myślenia, językowe, zadania logiczne. W Domu działają dwa zespoły złożone z mieszkańców i pracowników. Zespół „Helclusie”, który tworzy programy muzyczno – literackie na specjalne okazje i bierze udział w licznych przeglądach i festiwalach poza Domem oraz Grupa „Wrzos”, która przygotowuje programy okolicznościowe, przedstawiane na różnorodnych uroczystościach w Domu. Istotne jest także, że w Domu jest prowadzona rehabilitacja społeczna, poprzez udział mieszkańców w wydarzeniach kulturalno- oświatowych (wystawach, wernisażach, wycieczkach, wyjściach do teatru, muzeów, konkursach, festiwalach, odczytach poezji z udziałem aktorów). Rozwijane są kontakty z innymi domami pomocy społecznej, przedszkolami, szkołami, uczelniami wyższymi, społecznością lokalną.